

Przedmowa

W okresie dzielącym wydania 4. i 5. komentarza, przypadającym na lata 2014–2019, zakres wprowadzonych do komentowanej ustawy zmian był znaczny. Wynikał w pierwszym rzędzie z rosnącej roli funkcji socjalnej Państwa, przejawiającej się rozszerzaniem katalogu świadczeń rodzinnych oraz poszerzaniem zakresu podmiotowego osób korzystających ze świadczeń; tak poprzez dodawanie nowych kategorii świadczeniobiorców, jak i poprzez redukcję przeszkód prawnych (negatywnych przesłanek w nabywaniu uprawnień).

Główną rolę, jaką w nowym kształcie komentowanej ustawy odgrywały poszczególne tendencje ustawodawcze, przypisać należy w szczególności świadczeniu rodzicielskiemu, wprowadzonemu z dniem 1.1.2016 r., na mocy ustawy z 24.7.2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw. Świadczenie to w swoim założeniu ma pełnić funkcję tradycyjnie przypisywaną zasiłkowi macierzyńskiemu i przewidziano je na wypadek, gdyby mechanizmy ubezpieczeń społecznych i prawa pracy nie zadziałały, a przez to gdyby w pierwszym okresie wychowywania dziecka przez rodzica świadczenie o podłożu pracowniczym nie przysługiwało. Kolejna ustawa wstawiająca swoiste „plombę” między rozwiązania ubezpieczeniowe daje pole do stawiania pytań, z jakich powodów Państwo przewiduje świadczenia o charakterze pomocy społecznej, tam gdzie ustalone przez to samo Państwo wcześniej mechanizmy, w tym obligatoryjne lub przymusowe, nie zadziałały w oczekiwany sposób. Niezwykle trudno jest uznać jako motywację do ustanawiania świadczeń pomocowych, omyłkę ustawodawczą i błędne prognozy co do skuteczności zadziałania innego, pierwotnego państwowego mechanizmu zabezpieczenia społecznego. Podobna relacja jaka zachodzi między świadczeniem rodzicielskim i zasiłkiem macierzyńskim już wcześniej była widoczna między zasiłkiem i dodatkiem pielęgnacyjnym, a nawet między świadczeniami z funduszu alimentacyjnego, a nieskutecznie choć przymusowo dochodzonymi (i przez to gwarantowanymi przez Państwo) alimentami.

Utrzymuje się też niestety praktyka ustawodawcza generowania rozwiązań niekonstytucyjnych, czego dowodzi wyrok TK z 21.10.2014 r. (K 38/13, OTK-A 2014, Nr 9, poz. 104), w którym stwierdzono, że art. 17 ust. 1b ŚwiadRodzU, w zakresie, w jakim różnicował prawo do świadczenia pielęgnacyjnego osób sprawujących opiekę nad osobą niepełnosprawną po ukończeniu przez nią określonego w tym przepisie wieku, tj. odpowiednio 18 lat, lub w związku z kontynuowaniem nauki w szkole lub w szkole wyższej, w wieku 25 lat, w zależności od momentu powstania niepełnosprawności, był niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

Prof. nadzw. dr hab. *Wojciech Maciejko*, adwokat

Warszawa, wrzesień 2019 r.